

Fitis-interview I

Eind januari. Snijdende kou. Pestvogeltjes in Katwijk. Parnassia. Henk Wijkhuisen (35). Beleidsmedewerker van Stichting Duinbehoud. Een Fitis-interview over werk en vogels.

'Natuur is meer dan zoveel mogelijk soorten'.

Niet overal een artis maken

"Mensen denken vaak dat je de gelukkigste man op aarde bent, wanneer je hobby ook je werk is. Maar dat is heel betrekkelijk. Als hobby en werk één en hetzelfde zijn, weet je op een bepaald moment niet meer, wanneer je werk ophoudt en waar je privéleven begint. Dan moet je zo af en toe iets heel anders doen.

Vervelend is dat daar vaak geen tijd voor is. In dit vak heb je veel bijbaantjes. Het is sowieso een ideële bezigheid. Dan kun je niet om vijf uur zeggen: nou stop ik. Nee, dan gaat het gewoon door. En plots ontdek je vervolgens dat er helemaal geen rustpunten meer zijn.

Soms moet je daarom de zaken relativeren. Als je dat niet kunt, heb je het zwaar in deze samenleving. Ik ben bijvoorbeeld al twintig jaar actief natuurbeschermer. De laatste jaren zelfs professioneel. Maar na zo'n lange tijd kun je niet onbevangen meer rondkijken. Niet op dezelfde manier de natuur beleven als twintig jaar geleden.

Toen was mijn natuurbeleving aanzienlijk minder beladen. Maar als ik nu een vogel zie vliegen, dan zie ik een vogel van de rode lijst. Als ik nu ergens in een gebiedje loop, zie ik verzuuring. Als ik nu ergens naar de horizon kijk, zie ik horizonvervuiling. Niet dat ik daar erg onder lijd, maar ik merk wel dat het moeilijk is los te komen van je professionele houding. Van die houding, waarin je overal spoken en ellende ziet.

Werk en hobby kan ik niet scheiden. Natuurbescherming is geen hard vak. Daar zit een bepaalde 'Begeisterung' in, idealisme. Vanaf '75 ben ik daar al mee bezig. Als milieusecretaris bij een jeugdbond voor natuurstudie, als lid van de Vogelwerkgroep en tijdens mijn inventarisatiewerk.

Ik ben nooit Dutch-birder geweest. Eigenlijk ben ik wel blij dat ik niet zo nodig hoeft te scoren. Soorten jagen staat heel ver weg van natuurbescherming. Soorten jagen is recht op je doel af, desnoods dwars over de orchideeën heen. Laat mij maar in mijn tuintje ontzettend genieten van een paar Spreeuwen, die op een voederplekje zitten. Op zijn Thijsses'achtig kijken naar dingen, dat kan me enorm bevredigen. Pieter van Galen en Cor de Groot hebben me geleerd te vogelen.

Ik kan bovendien heel moeilijk verkroppen, als ik niet weet wat er vliegt of wat er staat. En daarbij wilde ik me ook beleidsmatig - al klinkt dat wat zwaar - met die natuur bezig houden. Van het een kwam het ander. Zo heb ik langzamerhand van mijn hobby mijn beroep gemaakt.

Wat ik een beetje probeer te propageren is: denk eens een keertje na, waarom je dingen doet. Probeer als vogelaar eens een visie op te bouwen. Wat wil je nou met die vogels en de natuur? Dan moet Arnoud van den Berg niet met een verhaal komen van in de duinen barst het van de roofvogels, dus we moeten nog meer naaldbomen aanplanten, want al die roofvogels is zo fantastisch. Daar zit geen visie en geen doelstelling achter. Behalve dan het scoren, scoren en nog eens scoren. Als je op die manier de natuur gaat beheren, maak je overal een Artis van.

Je moet uitgaan van een ecosysteem-visie. Maakt me niet uit wat. Veenweide, moerassen, duinen. Die eco-processen in de natuur moet je een kans geven. Dat is heel moeilijk, want een natuurlijker natuur in Nederland betekent inderdaad vaak een verarming aan vogelsoorten. Maar je krijgt er wel soorten voor terug die in potentie op de rode lijst staan. Neem bijvoorbeeld de Griel. Die hoort thuis in een stuivend dynamisch duingebied.

De laatste 20 jaar heb ik hier enorm veel zien veranderen. Dan moet je uitkijken dat je jezelf niet indeelt bij de conservatieve hap, die altijd roept: vroeger was alles beter. In '75 waren hier nog 15 Wulpen. Die heb ik zelf geteld. Nu zijn de wulpen weg en wordt het hier almaar drukker. Zoiets benauwt me. Daarom heb ik echt elk jaar een korte tijd nodig om naar Scandinavië te gaan. Om daar even natuur voor mezelf te hebben.

Wij zijn daar ook 's winters wel geweest. Zaten we daar en dacht ik: wat hoor ik toch. En ik maar zoeken. Dan bleek het het borrelen in mijn rum-cola te zijn. Dat borrelen maakte zo'n klereherrie. En dat kwam uitsluitend door die overweldigende rust. Zoiets kun je je niet voorstellen, want dat heb je hier niet in Nederland.

Het is in mijn professionele werk steeds moeilijker om idealist te blijven. Duinbehoud is een pure natuur- en landbeschermingsclub. Het probleem voor onze kleine stichting is dat veel mensen lid zijn van grote clubs en op die manier hun natuurbewustzijn financieel afkopen. Ten koste natuurlijk van de kleinere clubs die, zo is mijn ervaring, vaak als horzel in de pels fungeren.

Wij hebben geen leuke acties. Wij zijn niet op tv. Wij houden ons bezig met beleid. Dat spreekt minder aan. Maar ja, ik zie mezelf hier niet op een ATB achter een jachttopziener jagen met SBS 6 in mijn kielzog. Misschien zouden wij dat soort dingen wel moeten doen.

Grote clubs tenderen naar het midden door het grote aantal mensen dat lid is. Daardoor moeten ze ook steeds vaker compromissen sluiten. Dat zie je bijvoorbeeld met de vossejacht in Putten. Mensen willen nu eenmaal graag een soort Artis bij zich in de buurt hebben en daarmee laat je ecologische doelstellingen los. De vossejacht dient dan ter herstel van de stand van de lepelaar, waarmee het overigens zonder die vossejacht toch wel goed gaat. Ecologisch gezien is die jacht dus een nutteloze zaak.

Ik kan me overigens die andere wijze van benaderen wel voorstellen, want in je hart ben je allemaal een beetje conservatief. Je hecht aan het vertrouwde. Ik ook.

Ik ben niet om ethische redenen tegen vossejacht. Maar om puur ecologisch redenen is het onzin. Er zijn veel ernstiger dingen aan de gang. En die discussie probeer ik een beetje op gang te brengen binnen die clubs.

Mijn motivatie is het scheppen van een stukje ruimte dat je nodig hebt om te leven. Natuurlijk weet ik dat ruimte in dit land een schaars iets is. Maar als je voor een dilemma staat, dan moet je economisch redenerend zeggen: blijf met je poten van die zeldzame natuur af. Dus maak ik me druk om elke hectare duin. Professioneel, maar ook als Henk Wijkhuizen.

Je bent voortdurend bezig met van minderheden meerderheden te maken. Het is niet eenvoudig, je brengt een moeilijke boodschap. Iedereen wil wel natuur beschermen, maar op een heel conservatieve manier, waarin de eigen voorkeuren het belangrijkst zijn. Het valt ook niet mee mensen te activeren. Je moet ze voorhouden: Jongens, niet achterover leunen. Want dat is wat in al die clubs gebeurt.

Daar krijg ik ook wel eens dooie punten door. Van die avonden dat ik denk: hup de bulldozer erin en zet er maar huizen neer. Dat gezeik ook allemaal. Even later denk ik weer gemeenten zouden wat vaker stop moeten roepen. Want los van de noodzaak van huizenbouw moet er ook een zekere ruimte zijn om te leven.

Natuur is een enorme tranquillizer voor mensen. In de natuur kun je je opladen. Die heb je dus hard nodig in deze jachtige tijden vol met stress. Een uurtje in de duinen is beter dan drie maal daags tien librium. Daar kom je gesterkt van terug. Daarin schuilt eveneens het belang van natuurbescherming.

Wat mij zo tegenvalt in dit opzicht is de houding van de Vogelwerkgroep. Hoe die als een club van makke schapen akkoord gaat met de teloorgang van Ruigoord. Ik denk dat we de afgelopen jaren met zo'n 5 à 7 mensen daarmee bezig zijn geweest. Een prachtig gebied: een vogel- en plantenterrein zonder weerga. Het ligt kennelijk te ver weg om daar zijn nek voor uit te steken. Dat vind ik een slappe houding.

Ik ben wel zo reëel om te zien dat in een drukbevolkt land als Nederland mensen tegen Duinbehoud zeggen: jullie zijn hemelfietsers. Maar dat laat onverlet dat je toch kunt zoeken naar een natuurlijker natuur. Ik wil het niet op mijn geweten hebben om mee te werken aan een totale vergrassing, verruiging, vermessing van de Nederlandse natuur. Als je niet oppast, wordt Nederland een groot paradijs van duinriet, brandnetels en bos. Prima als het natuurlijke successie is, maar er zitten zoveel negatieve menselijke invloeden in, waar je wat aan kunt doen. Waar je wat aan móét doen".

Jan Kuys

Dit was het eerste interview dat Jan Kuys heeft gehouden met een lid van de Vogelwerkgroep dat in zijn werk ook bezig is met natuur.